

גליון 62

שבטי ישראל

שבט תשפ"ו

בסימן ט"ו בשבט

הפינה
לצעירים

דמויות מופת
בעדות ישראל
ר' יצחק בן עזוד
הלוי

לתקן את היסוד
בין אכילה לדיבור

בואו היכנסו לאתר מורשת הרמב"ם המתחדש!

באתר תוכלו
לעקוב אחרי
ארועים מגוונים,
הרצאות, וکنסים.
בנוסף תוכלו
למצוא עלוני פרשת
שבוע לילדים
ומבוגרים!
מחכים לכם!

בפתח הדברים

קוראים יקרים,
אנו שמחים להגיש בפניכם גיליון נוסף של עלון
שבטי ישראל מבית מרכז מורשת הרמב"ם ועדות
ישראל. גיליון מבית היוצר של המרכז המתחדש
בעיר הקודש טבריה העוסק בימים אלו בהרחבת
הפעילות ובמחקר אודות עדות ישראל השונות.

גיליונות עלון שבטי ישראל יעסקו בעזרת ה'
בהיבטים שונים של תרבות, היסטוריה, הלכה
ומחקר בעדות ישראל השונות.

שרף עולה באילנות.
ניצוץ חיים.

איננו נראה בחוץ.
מרגיש רק בפנים.
מחיה את העץ
שנשרו עליו,
ונראה כמת.

והנה,
מתחייה בו ניצוץ קטן.
עולה שרף מן האילן
מתרחש בו פלא,

צמיחה מחודשת.
פריחה.
לבלוב.

מנהל תוכן: עותניאל מנצור
עריכה: אביטל לוי
עיצוב: רבקי שאולזון

כוחה של ההתחדשות הסמויה מן העין

למקורות. ככל שהשורשים עמוקים יותר, העץ עמיד יותר בפני רוחות.

2. הגזע והענפים: הלימוד והמידות הטובות של האדם.

3. הפירות: המעשים הטובים וההשפעה על הזולת.

בחודש שבט אנו בוחנים את ה"שורשים" שלנו. השם "שבט" מרמז גם על משענת (מטה) וגם על שבט (ענף). זהו זמן להתחזק ביציבות שלנו, כדי שנוכל להצמיח פירות מתוקים בהמשך השנה.

ג. חודש של "טעימה" מהגאולה

חודש שבט הוא החודש ה-11 למניין החודשים מניסן. בספר דברים נאמר: "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש (הוא חודש שבט) באחד לחודש, דיבר משה אל בני ישראל". בשבט התחיל משה רבנו לבאר את התורה לעם ישראל לפני כניסתם לארץ. זוהי תקופה של הכנה. כשם שהאילן מתכונן לפריחה, כך אנו מתכוננים מחודש שבט לקראת פורים (אדר) ופסח (ניסן). אכילת פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל בט"ו בשבט היא לא רק טקס, אלא הצהרת אמונים בברכת ה' וביכולת שלנו לצמוח מתוך החושך.

יהי רצון שנזכה בחודש זה להתחדשות הלב, להעמקת השורשים ולצמיחה רוחנית מבורכת.

חודש שבט מזוהה יותר מכל עם הפסוק בתהילים: "הַזְרְעִים בְּדִמְעָה - בְּרִנָּה יִקְצְרוּ". בלוח השנה העברי, שבט נמצא בעיצומו של החורף, אך דווקא בו אנו חוגגים את ראש השנה לאילנות. לכאורה, העיתוי תמוה: העצים עדיין עירומים, הקור בעיצומו, והנוף נראה רדום. אם כן, על מה השמחה?

א. "עלה השרף באילנות" - פנימיות מול חיצוניות

הגמרא במסכת ראש השנה מסבירה כי קבעו את ט"ו בשבט כראש השנה לאילן "הואיל ויצאו רוב גשמי שנה". רש"י מוסיף הסבר מופלא: בשלב זה של השנה, השרף (החיוניות הפנימית של העץ) מתחיל לעלות בצניורות האילן.

מבחינה חיצונית, לא רואים דבר. אין פרחים ואין פירות. אבל בפנים, במעמקי הגזע, הכל מתחיל לזרום מחדש. זהו השיעור הראשון של חודש שבט: ההתחדשות האמיתית מתחילה מבפנים. לפני שרואים תוצאות בשטח, יש עבודה פנימית, שקטה ונסתרת. אדם יכול להרגיש לפעמים כ"עץ בשלכת" - יבש וחסר חיות - אך חודש שבט מזכיר לנו שהקב"ה מחדש את כוחותינו דווקא ברגעים הללו.

ב. "כי האדם עץ השדה"

התורה משווה את האדם לעץ. חז"ל מלמדים אותנו שלעץ יש שלושה מרכיבים עיקריים המשקפים את אישיות האדם:

1. השורשים: האמונה והחיבור

לתקן את היסוד - בין אכילה לדיבור

חודש שבט מזוהה במסורת היהודית עם "תיקון האכילה". בספר היצירה "ולחם לבב אנוש יסעד". בט"ו בשבט, (אחד הספרים הקדמונים בקבלה) המנהג לאכול מפירות הארץ אינו רק מיוחס לכל חודש "חוש" מסוים, והחוש הנאה מהטעם, אלא ניסיון להעלות את של חודש שבט הוא חוש הלעיסה האכילה למדרגה של קדושה. (האכילה). לכאורה, אכילה היא פעולה חז"ל אומרים ש"צדיק אוכל לשובע גשמית מאוד, אך בחודש שבט אנו נפשו". ההבדל בין אכילה בהמית מוזמנים להפוך אותה לעבודה רוחנית אנו מברכים על הפרי, אנו עוצרים לרגע עמוקה.

א. המעבר מ"לעיסה" ל"ברכה" השם שבט מזכיר לנו את השבט - מקל המשענת. האוכל שאנו אוכלים הוא ומכירים בכך שהחיוניות שבפרי מגיעה מהבורא. בחודש שבט, אנו מתקנים את חטא עץ הדעת (שהיה

חטא של אכילה לא מבוקרת) על ידי האדם הם לא רק המעשים שלו, אלא גם הדורות שהוא מעמיד והתלמידים שהוא מחנך.

ב. כוחו של הדיבור: משה רבנו מבאר את התורה

ישנו קשר עמוק בין הפה האוכל לפה המדבר. חודש שבט מלמד אותנו שכשם שאנו צריכים לברור את מה שנכנס אל פינו (אכילה כשרה ובריאה), כך עלינו לזכך את מה שיוצא מפינו. משה רבנו הופך את חודש שבט לחודש של "ביאור" - של הפיכת הדברים הקשים והסתומים למשהו בהיר, מתוק ונגיש. זהו זמן מצוין לתיקון הדיבור, להרבות במילים טובות וללמוד תורה בצורה מעמיקה יותר. יש אומרים שבחודש זה משה באר את התורה.

סיכום: הברכה שבפשטות חודש שבט מלמד אותנו שקדושה לא נמצאת רק בשמים, אלא גם בצלחת ובדיבור היומיומי. כשאנו אוכלים פרי בט"ו בשבט ומברכים עליו בכוונה, אנו מחברים שמים וארץ. אנו לוקחים את ה"שבט" הגולמי והופכים אותו למשענת רוחנית.

ג. "אילן אילן, במה אברכך?" בגמרא (תענית ה') מובא הסיפור הידוע על האדם שמברך את האילן: "שיהיו כל נטיעות שנוטעים ממך כמותך". בחודש שבט, כשאנו מסתכלים על האילנות, אנו נזכרים באחריות שלנו כהורים, כמחנכים וכחברים. הפירות של

יהי רצון שנזכה בחודש זה לזכך את פינו - הן באכילה והן בדיבור - ונזכה לראות את ברכת ה' בכל מעשי ידינו.

פינת ההלכה

ט"ו בשבט ראש השנה לאילנות

-מתוך: אתר מכון התורה והארץ-

ראשון - ללוי, בתרומת מעשר - לכוהן ובמעשר שני - יש לחללו. פירות שחנטו לפני ט"ו בשבט, נחשבים של השנה השלישית, ואין להפריש מפירות השנה השלישית על פירות השנה הרביעית.

מנהגי ט"ו בשבט

ג. אין מתענים, ואין נופלים אפיים, ואין אומרים תחנון בט"ו בשבט; ואם חל בשבת, אין אומרים 'אב הרחמים' ו'צדקתך צדק'.

ד. יש הנוהגים לאכול בט"ו בשבט משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, יש האוכלים שנים עשר מיני פירות, ויש האוכלים שלושים מינים. שלושים המינים נחלקים כך: עשרה פירות שגם הפרי וגם הקליפה נאכלים בהם (כגון: ענבים, תאנים ותפוחים), עשרה פירות שקליפתם נאכלת וגרעינם נזרק (כגון: זיתים וחרובים) ועשרה פירות שתוכם נאכל וקליפתם נזרקת (כגון: שקדים ואגוזים).

ה. יש הנוהגים לאכול אתרוג בט"ו בשבט ובייחוד אתרוג שבירכו

'ארבעה ראשי שנים הם... באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים בחמשה עשר בו' (משנה ראש השנה פ"א מ"א).

א. משמעות ט"ו בשבט לעניין שנות ערלה: פירות שיחנטו מט"ו בשבט ואילך - אם כבר עברו עליהם שלוש שנות ערלה, יהיו בחזקת 'נטע רבעי' ומותרים באכילה לאחר חילולם, ואם כבר עברו עליהם ארבע שנים מן הנטיעה, יתחייבו בכל דיני הפרשת תרומות ומעשרות.

ב. משמעות ט"ו בשבט לעניין תרומות ומעשרות: ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות לעניין תרומות ומעשרות (לא בכל שנה משנות השמיטה מפרישים אותו מעשר: בשנים א, ב, ד, ה לשמיטה - מעשר שני, ובשנים ג, ו לשמיטה - מעשר עני). כל פרי שחנטו לאחר ט"ו בשבט התשע"ב, ייחשב לפרי של השנה הרביעית של המעשרות ויתחייב בתרומה גדולה - לכוהן, במעשר

לאחר המילה 'ארץ' השנייה, ואילו הגפן, התאנה והרימון מופיעים בריחוק של שתי מילים לפחות מהמילה 'ארץ' הראשונה.

יג. חיטה ושעורה שעובדו לתבשיל או פת, קודמים לזית ולתמר. אבל האוכל חיטה או שעורה יבשים או בתור משקה (שברכתם 'אדמה' או 'שהכול') - פירות שבעת המינים קודמים להם.

יד. פירות העץ קודמים לפירות האדמה, ויש אומרים שאם פרי האדמה חביב עליו מאוד, יש לברך עליו לפני פרי העץ.

טו. האוכל פירות ארץ ישראל משבעת המינים, צריך להזכיר בברכה את שבחה של ארץ ישראל, וחותרם 'על פירותיה' אם הפירות מארץ ישראל (רוב הזיתים, הרימונים והתמרים הם מגידולי הארץ; הצימוקים - חלקם מארץ ישראל וחלקם מחוץ לארץ).

טז. בפירות חו"ל חותרם 'על הפירות'. בכל מקום שיש לו ספק אם הפירות מארץ ישראל או מחו"ל, יסיים 'על הפירות'.

יז. אם אכל פירות שבעת המינים מהארץ ומחו"ל, יחתום 'על הפירות'.

יח. ברכת 'מעין שלוש' פוטרת גם את פירות העץ שאינם משבעת המינים.

עליו בסוכות.

ו. נוהגים לאכול מפירות ארץ ישראל וללמוד בזמן האכילה את ההלכות השייכות למצוות התלויות בארץ; וכשאינן בנמצא מפירות ארץ ישראל, נהגו לאכול מפירות חוץ לארץ.

ז. יש להקפיד בכל השנה וקל וחומר בט"ו בשבט שהפירות הנאכלים הם בלי חשש ערלה, מעושרים כדין ונקיים מתולעים. ח. יש שנהגו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג נאה לשנה הבאה.

סדר אכילת הפירות וברכתם

ט. מקדימים לאכול מאכל שברכתו 'המוציא', לאחר מכן מאכל שברכתו 'מזונות' ולאחר מכן יין.

י. נוהגים שבעת המינים קודמים לכל פירות העץ האחרים. לעומת זאת, הרמב"ם סובר שיש להקדים את הפירות שחביבים עליו כעת, ויש הנוהגים כדעתו.

יא. כל הקודם בפסוק 'ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש (תמרים)' (דברים ה, ח) קודם לברכה, ועל כן הגפן קודמת לתאנה, התאנה - לרימון, והזית - לתמר.

יב. כל הקרוב למילה 'ארץ' בפסוק, חשיבותו גדולה יותר: הזית והתמר קודמים לגפן, לתאנה ולרימון מכיוון שהזית והתמר נכתבו מיד

יחד שבטי ישראל

סיפורי עליה אותנטיים

לאה התבוננה בסיר הנחושת העתיק שהביאה סבתא שושנה מגורג'יה. בכל יום שישי היו מתאספים סביב השולחן בדירה הקטנה בלוד, וסבתא הייתה מכינה את החצ'פורי המסורתי - לחם ממולא גבינה שריחו ממלא את הבית כולו.

"בגורג'יה", סיפרה סבתא, "היינו אופים את החצ'פורי בתנור אבן גדול." עכשיו, בדירת השיכון הקטנה, היא השתמשה בתנור חשמלי פשוט. אבל הטעם נשאר אותו טעם, והריח - אותו ריח של בית.

בת עשר הייתה לאה כשעלתה עם משפחתה לישראל. היא זכרה את ההתרגשות כשראתה לראשונה את הים בחיפה, את המדים הכחולים של הסוכנות היהודית, ואת החיוך החם של השכנה התימנייה שהביאה להם ג'חנון בבוקר הראשון.

בבית הספר, לאה למדה במהירות את השפה העברית. בהפסקות, הילדים היו מחליפים אוכל - היא הביאה חצ'פורי, וקיבלה בתמורה פיתות עם זעתר מרים, וקוסקוס מדינה. "ככה", אמרה המורה שלה, "נבנית ארץ ישראל - טיפה טיפה, טעם וטעם ועוד טעם."

בערבי שבת, כשקולות התפילה עלו מבית הכנסת השכונתי, לאה הייתה מקשיבה לסבתא שושנה מספרת על החלום הישן - החלום על ארץ ישראל. "כל השנים", אמרה, "שמרנו על הגחלת. עכשיו אנחנו כאן, והגחלת הפכה לאש גדולה."

דמויות מופת בעדות ישראל

חכמים וסופרים בני המאה ה-י"ח

מאת: דוד חוברי

(הכתיבה במדור זה בגיליונות הקודמים
ובהמשך נלקחים מספרו של דר' גברא כשם הכותר)

ר' יצחק בן עודד הלוי

חי בישוב חכמת אלכיד, לא ידוע לנו מיקומו המדויק של ישוב זה אך ר' יצחק הותיר לנו שני חיבורים האחד שלושה סדרים ראשונים של המשנה : זרעים, מועד ונשים משנת 1728, והשני הלכות שחיטה משנת 1766, מתוך משנה תורה להרמב"ם עם תרגום לערבית. חיבור זה נכתב לכבודו של המזמין משה בן פינחס. בסוף חיבורו זה מפגין הסופר את בקיאותו הרבה בתחום השירה וההלכה והוא מחבר שיר בצורת שאלות ותשובות בענייני השחיטה. ניתן לקרא את השיר הארוך בספרו של ד"ר משה גברא עמ' 192-195. ("חכמים וסופרים בתימן במאה ה-י"ח). ר' יצחק-שמו המלא של הסופר לא מצוי בידנו גם מקום מושבו

קרץ' אלחג'ל לא ידוע. אך הותיר בידנו שני חיבורים האחד סידור שכתב במשך תקופה ארוכה בין השנים 1768-1779 לתלמידו יוסף בן סליימאן הלוי אלדרג. סידור זה כלל בתוכו תפילות כל השנה, סליחות ואשמורות, אזהרות לרשב"ג, כתר מלכות ועוד. הוא גם שילב לא מעט קטעי תפילה מנוסח ספרד. בחלק מסוים של הסידור נמצא שטר חלוקת עיזבון של מקווה טהרה של אחד מבני משפחת אלדרג.

החיבור השני שלו הוא ספר 'זבחי שלמה' לר' יהודה דיואן שהעתיק סופר אחר. ספר זה עוסק בדיני שחיטה. מתוך כל הנ"ל מסתבר כי ר' יצחק היה המארי המקומי בישוב והיו לו מס' תלמידים שלאחד מהם בן משפחת אלדרג' הוא כתב את הסידור המורכב

הנהגות ואורחות חיים בעדות ישראל השונות

עדת תימן: מאת דוד חוברי

כל הפרקים העוסקים בנושא הנ"ל לאורך כל הגיליונות לקוחים מספרו של הרב י.קאפח "הליכות תימן

הפעילות הכלכלית בתימן-מלאכות שהחזיקו בהן היהודים

בפרק זה ובפרקים הבאים נפרט אודות מלאכותיהם של היהודים. נספר על אופייה וייחודה של המלאכה, על מלאכת המחשבת שבה, על אופן הערכתו של הגוי את היהודי כמומחה ואומן בתחומו, ועל מיסודה של המלאכה בקרב היהודים וחלוקתה לתתי התמחויות על מנת לספק פרנסה ליהודים מתמחים נוספים.

ראשונה נתאר את מלאכת הצורפות ושאר מלאכות מתכת הנלוות אליה. אלו כללו סוגים רבים של בעלי מלאכה, שכל אחד מהם התמחה במשהו ספציפי ובכך הפך את מעמדו לאומן. על מלאכות אלו נמנו הרבה מאוד תלמידי חכמים ורבנים. יהודים רבים בחרו באחת ממלאכות אלו מכמה סיבות:

ראשית, מלאכות אלו היו עתיקות יומין, והמורשת המקצועית הועברה במשך דורות רבים מאב לבן עוד מימי שלמה המלך. חרשי המתכות בכלל, וצורפי הכסף והזהב בפרט החזיקו במלאכות אלה מימים ימימה. שנית, ניתן היה לממש את המקצועות הללו בסמוך לבית או בבית ממש בקרבת המשפחה והקהילה, דבר שאפשר

להם לקבוע עיתים תכופות לתורה ולתפילה ולפקוד את בית המדרש ובית הכנסת בקביעות והתמדה.

שלישית, בעקבות השיקול המרחבי המועדף יכלו לקיים את התא המשפחתי על פי מורשתם, ולעמוד מקרוב על חינוך דור ההמשך בהתאם למסורת בית אבא וסבא.

רביעית, את המלאכות האלו יכלו מקרוב להנחיל לבניהם כמקצוע המשפחתי, ובכך להבטיח את עתידם המקצועי ופרנסתם.

לבסוף מלאכות אלו גם קבעו את מעמדם החברתי של בעליהם הן ביחס לחברה היהודית פנימה והן מצידם של הגויים, שחלקו להם כבוד מיוחד בגין התמחותם.

מלאכת הצורפות הייתה מכובדת במיוחד כי נדרשו בה גם מומחיות, גם ידע וניסיון וגם תבונה יתרה. מלאכה זו הקנתה ליהודי מעמד גבוה במיוחד בקרב הגויים שנזקקו להם לצורך תכשיטיהם המגוונים, הן להם והן לנשותיהם.

מלאכת הצורפות נקראת בשם ' מהרת אלטהור' וזו נחלקה לשבע תתי-מלאכות שונות, שבכל אחת מהן החזיקו מתמחים אחרים. בכך נתאפשרה פרנסה למשפחות רבות יותר, שגם הן זכו לקבע את מעמדם החברתי המכובד.

להלן פירוט של שבע המלאכות, תחילה בשמן ולאחר מכן בפירוט והסבר לכל אחת בפני עצמה:

- (א) 'ישקה מן חק אליהוד' - עושה תכשיטי יהודים .
- (ב) 'ישקה מן חק אלקבאיל' - עושה תכשיטי הגויים.
- (ג) 'ישקה צב' - עושה מלאכות כסף עדינות ולא מגושמות וגסות.
- (ד) 'ישקה טהור' - עושה מלאכות כסף טהור עדין ביותר.
- (ה) 'כ'לאץ' - פירושו צורף, האומן ממש במעשה צריפת המתכות.
- (ו) 'מ'טלזי' - פירושו מחשק, או בלשוננו היום מצפה את התכשיטים בכסף או זהב.
- (ז) 'צ'ראב' - פירושו רקע, דהיינו עושה ריקועים .

הסב'רים לכל אחד מהנ"ל:

(א) אומן זה התמחה במעשה הצורפות והתכשיטנות היהודיים ובכללם תכשיטי הנשים (על כך נספר בעתיד), ותשמישי קדושה יהודיים כגון גביעי קידוש, פמוטים, רימונים לס"ת, חנוכיות, מזוזות ועוד כהנה וכהנה. (ב) כאן בגלל המגוון הרחב שנדרש לצורכי הגויים, נחלקו בעלי המלאכה לשתי קבוצות אומנים: אלה שעסקו בעבודות כסף טהור ממש ללא שום תערובות מתכת אחרות, ואלה שעסקו בעבודות של תדפיסים וריקועים שונים ומגוונים, כל אחד בתחום התמחותו הספציפית ובהתאם לדרישות השוק המקומי.

היסטוריית יהודי תימן מאת: דוד חוברי

היסטוריה (כל פרקי ההיסטוריה במדור זה נלקחים מכתביהם של חוקרי תימן בדורות האחרונים: ירצהבי, טובי, אגימאני, ניני, ב.צ. תוצאות המצור על צנעא בשנת 1905 (מתוך: תמורות בקהילה היהודית בצנעא בראשית המאה ה-20 כתב מנשה ענזי, תשס"ד).

כאמור בפרק הקודם האימאם הצליח להדיח את התורכים משלטונם והחל לבסס את מעמדו בקרב נתיניו כולל היהודים. במסגרת פגישתו של המלך עם נציגי היהודים הביע המלך את תפיסתו והבנתו את יחסי הגומלין בין היהודים לשלטון באמצעות מסמך משפטי המחייב את שני הצדדים. מסמך זה נחתם בתאריך 1.6.1905. למעשה מסמך זה מורכב משני חלקים עיקריים הראשון מתאר את מעמדו המשפטי של היהודי כבן חסות המחויב בתשלום מס החסות ומס המסחר ושאר איסורים נוספים המוטלים עליו ומאידך מחויב השלטון במתן חסות והגנה ליהודי.

והחלק השני מדבר על מתן הזכות ליהודים להתארגן בינם לבין עצמם תחת הנהגה דתית הדואגת לענייני הדת והנהגה חילונית הדואגת לענייני חולין. בחלק הראשון ישנה הפרדה ברורה בין יחסי החסות הפוליטיים לדתיים. בתחום הפוליטי היהודי מחויב בתשלום מס הגזיה כמו כל בן חסות אחר כולל כתות מוסלמיות שונות ובני

תפקידיו של העקאל היו (כפי שמעידים אנשים בני התקופה): לפקח על המידות והמשקולות, לפקח על יציבות המחירים לוודא שמקיימים את אורחות החיים כמתחייב מהדת היהודית, בכלל זה שהסוחרים היהודים יסגרו את חנויותיהם בזמן התפילה וילכו להתפלל בבית הכנסת. כך למעשה ריכז המלך בידיו את הסמכויות הדתיות והפוליטיות ובאמצעות המינויים הנ"ל יכול היה לפקח על התנהלות תקינה בקרב נתיניו והלכה למעשה היו אנשים אלה בעיניו מעין פקיד המלך המחויבים לסור למרותו.

ההנהגה הנבחרת: להלן פרטים ביוגרפיים מתומצטים אודות ארבעת הרבנים הנבחרים להנהגת הקהילה.

הרב אהרון הכהן - נולד בשנת 1845 ועסק במלאכת התפירה. היה חזן ורב בבית הכנסת; בית אלשרעבי; לא נשא בתפקיד רשמי כלשהו בהנהגת הקהילה לפני המצור.

הרב יחיא קאפח - נולד ב-1850 והתחנך אצל הרב חיים קורח. לפרנסתו עסק בצורפות. בהיותו בן עשרים הצטרפו הוא ועוד חבורת למדנים לביקורו של ד"ר יוסף הלוי נציג האוניברסיטה מצרפת כחוקר כתובות שבאיות עתיקות. למפגש זה הייתה השפעה עצומה על עולמו הרוחני של הרב קאפח ושל שאר בני החבורה ובעקבותיו פרצה לתודעתם הבנת לימודי החול על כל גווניה וחשיבות ההבנה הפילוסופית והלוגית במיזוגה עם המסורת היהודית המקורית האוטנטית.

הרב יחיא יצחק הלוי - נולד ב-1867 עסק בתורה ולפרנסתו התמחה בעיבוד עורות. ב-1900 הגר מצנעא למחויית צפונית - מזרחית.

מיעוטם אחרים. ואילו בתחום הדתי ישנם איסורים והגבלות המבוססים על חוקי עומר הקדומים והם נכפו על היהודים בכל מקום בצורה שונה יש שהחמירו ויש שהעלימו עין. למעשה ניתן לחלק את האיסורים וההגבלות על היהודים לשלושה עניינים מרכזיים: איסור לפגוע בדת האיסלם בכל דרך שהיא, איסור פגיעה בתושב המוסלמי ואיסור הבלטת הדת היהודית ופולחניה בפרהסיה.

שלושת האיסורים הנ"ל שחלו על היהודים ניתנו לפרשנויות שונות בהתאם לנסיבות המזדמנות ובהתאם לכך רבו ההתנקשויות הבין דתיות. ישנם איסורים שהיו ברורים מאליהם ולא הוכנסו בפירוש למסמך הנ"ל מאחר וכבר לא היו עוררין עליהם אף מצד היהודים כגון איסור רכיבה על סוס, לבוש יהודי נבדל ואיסור נשיאת נשק.

בחלק השני שבא בעקבות בקשתם של היהודים לאוטונומיה דתית כולל מעמד משפטי מטעם השלטון להנהגה ובעקבותיה ניתן אישור למינוי של ארבעה רבנים להנהגה הרב אהרון הכהן, הרב יחיא יצחק הלוי, הרב יחיא קאפח והרב יחיא אביץ. כמו כן ניתן מינוי למנהיג שהוגדר במעמדו כנשיא ושעליו לדאוג לכל ענייני החולין לתפקיד זה מונה יחיא דנוך. למעשה היהודים הם שבחרו בעצמם את המועמדים הרבנים והאישור לכך ניתן על ידי המלך, ואילו הנשיא הנקרא בלשונם עקאל נבחר ומונה ע"י המלך בעצמו מתוך הכרות אישית עם המועמד שהיה עימו קודם בקשרים ענייניים ומתוך רצון לממש אינטרס פוליטי ואף כלכלי מובהק לטובת השלטון. למעשה

איך מכינים לחמג'ון?

-מתוך אתר מתכונים ב10 דקות-

לצ'בק:

1+3/4 כוס + שלושת רביעי כוס) קמח אבן
 חצי כף למרים יבשים
 כף סוכר
 חצי כוס מים פושרים
 2 כפות שמן זית
 חצי כפית מלח

למילוי:

200 גרם בשר טחון
 1 בצל קטן קצוץ
 2 ליני שמן קצוצות
 חצי צ'אמפניו קצוץ
 כף פטרוזיליון קצוץ
 כפית רסק צ'אמפניו

מיבול לבשר:

לשיל כפית מלח, כפית שטחונה פפריקה
 ומקרה, לשיל כפית כמון, מלח פופול לחור

מתמילים בבצק:

מיוצגים בוצרת כף את הפקח צע פלמרים ובסוכר. מוסיפים חצי כוס מים פושרים ומיוצגים (מתקבלת תערובת מוצל יבשה ואף אחידה). מוסיפים שמן זית ומלח ולשים צע פידיים במשך 4-3 דקות עד לקבלת בצק אחיד ונוח לעבודה (אם בבצק יבש יש לעבדו עוד קצת מים, כל פעם לעבדו כף אחת של מים ולול). מבטים את הפקורה במיקר ומנימים בצד אפחות 15-10 דקות (ככל למלאו את הבצק אנו יותר צמון כך הוא יתפח יותר באפייה). הבצק תערובת הבשר (הצמון להבצק נוא).

מתמילים מחבת צע כף שמן ומטמנים את הבצק עד להפכה קלה. מוסיפים את פלום ופוצ'אמפניו מתמילים מוצל ומטמנים חק כדי צובו 2 דקות מוסיפים את הבשר הטחון ומיוצגים עד למשך את צביון. מוסיפים פטרוזיליון, כפית רסק צ'אמפניו ומתמילים במלח, פפריקה, כמון ופופול לחור. מסיים מפאל.

הכנת פלמרים:

מתמילים תער ומדלל 190 מלוח (חלוב הפתעני יפיה חמי)
 מתמילים את הבצק א-2 חלקים. מתמילים קלות ומלח צובו ומיוצגים את הבצק לציגול בקוטר כ- 20 ס"מ ומצויה כחצי ס"מ. מיוצגים את תבנית הפתעני בנייר אפייה ומנימים את הבצק צל הפני. מתמילים כל ציגול הבקל שמן זית (מיוצגים באופן אחיד צל החלק הפלמרי) ומנימים מחצית מערובת הבשר צל כל ציגול (את הבשר מנימים במיקר, פרוצול ומלמרים לשלשים בצדדים של כ-2 ס"מ). מנימים את העור ואופים במשך 22-20 דקות.

אז ירנן ר' יוסף חיים (הבן איש חי)

תִּפְאָר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

יִתְבַּרַךְ חַי דָּר מְעוֹנָה מְצַמֵּיחַ פְּרִי
תְּאֵנָה

נֹדֵדָה לֹו בְּשִׁיר וּרְנִינָה אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

יִתְפָּאֵר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

הִלְלוּ אֵל חַי בְּזִמְרֹת הַמַּגְדִּיל עַל
מִי נִהְרֹת

רְמוֹנִים וּמִינֵי פְרוֹת אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

יִתְפָּאֵר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

חֲזָקוּ לְבָבוֹת שׁוֹבְבוֹת שְׂמֵחוּ בָּנִים
עַם הָאֲבוֹת

כֹּה נִזְכָּה לְשָׁנִים רַבּוֹת אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

יִתְפָּאֵר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

אֲז יִרְנָן עַץ הַיְעָרִים לִפְנֵי אֵל אֲדִיר
אֲדִירִים

יְעִיר זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

יִתְפָּאֵר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

בְּרוּךְ אֵל שׁוֹכֵן עַרְבוֹת הַבוֹרָא
נִפְשׁוֹת רַבּוֹת

וּבְרָא אֵילָנוֹת טוֹבוֹת אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

יִתְפָּאֵר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

רַם אֵל בְּשָׁמֵי מְעוֹנִים בְּרוּךְ מְבָרַךְ
הַשָּׁנִים

מְצַמֵּיחַ עֲנָבֵי גִפְנִים אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

יִתְפָּאֵר אֵל חַי צוּרְנוּ וּשְׁמוֹ יִתְקַדֵּשׁ

כִּבְדּוֹ אֵל בְּאוּרִים הַגְּדִיל עֲנָפִים
וּזְמִירִים

וּבְרָא זֵיתִים וְתַמְרִים אֲשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ

להאזנה לפיוט
בנעימה סרקו
את הקוד:

הפינה לצעירים

תפזרת ע"ו בשבט

ח	מ	נ	ע	ר	כ	ג	ר
י	ק	י	ט	כ	ב	ג	י
ט	מ	נ	ת	מ	ר	נ	מ
ה	כ	ג	ד	ג	מ	ה	ו
ש	ע	ו	ר	ה	פ	ג	נ
צ	מ	נ	ה	ב	כ	נ	א
ת	צ	נ	ז	י	ת	א	ע
ת	א	נ	ה	צ	מ	נ	נ

חיטה/ שעורה/ גפן/ תאנה/ רימון
זית/ תמר

לבט

בחדש לבט חז' ט"ז בלגט. חג
שמאד אומנו על חיבור על אדמת
הארץ הקדושה שלנו. כשאדם
מחובר לאדמה הוא אומד ממנה בלי
סוף דברים מופלאים.
הוא אומד על התודה, על סבלנות,
הוא יכול להיות שינויים קטנטנים
לקורים כל יום באדמה, בצמחים,
בהשקפה של מלך האוויר על מה
שמערכת.

כיום אנחנו חיים בדור שלהרבה
אנשים אין גישה ישירה לאדמה
ולא כולם זוכים לחוות את החוויה
הזו אבל גם מיטגר בקניין ואין לו
גינה - יכול לגדל צמחים בצ'יז'ו,
באדן החלון וגם בבית ולזכות
להנות מהחוויה ולחיבור לאדמה
הקדושה שנתת לנו חיבור שאין
כמוהו בצולם.

הפינה הזו היא בשבילכם,
ואני רוצים שתכתבו לנו על
מה מעניין אתכם שנכתוב כאן
בעלונים הבאים. אתם יותר
ממוזמנים לכתוב לנו למייל:
edotyeladim@gmail.com

